

Reportage Neuroloog Steven Laureys staat met Luiks team aan wereldtop van behandeling comapatiënten

‘Vegetatieve patiënten zijn soms bewuster dan we denken’

Elk jaar komen er in België 150 comapatiënten bij. De meesten daarvan, en straks misschien ook prins Friso, gaan door de handen van neuroloog Steven Laureys in het Luikse CHU-ziekenhuis. Zelf spreekt hij liever over niet- en minimaal responsieve patiënten. ‘Ze voelen pijn en emotie.’

Sue Somers

De Vlaming Steven Laureys, getogen in Hoeilaart, pioniert aan het Centre Hospitalier Universitaire in Luik in breinonderzoek van comapatiënten. Hij was het die in 2002 de medische wereld op zijn kop zette door de term ‘minimaal responsieve patiënten’ te lanceren. Met scans had Laureys aangetoond dat niet-responsieve patiënten, vegetatieve patiënten in de volksmond, vaak toch een minimaal bewustzijn hebben.

“Ze voelen pijn en emotie. Meestal zijn het de familieleden die al gemerkt hebben dat de patiënt reageert op bepaalde prikkels. Wij hebben testen gedaan met de voor naam van patiënten en babygehuil. Je zag heel goed dat patiënten van wie tot dan was gedacht dat ze niet responsief waren, daar toch op reageerden.”

Laureys ratelt in een waanzinnig tempo door, alsof zijn brein in overdrive gaat wanneer hij het over comapatiënten heeft. Al hoort hij die term niet graag. “In coma ben je een paar dagen tot een paar weken. Daarna gaat het ofwel heel snel de slechte richting op en volgt de hersendood, ofwel herstel je. Gebeurt dat snel, dan kan het nog goed komen, al is dat uitzonderlijk. Vordert het herstel niet of traag, word je niet- of minimaal responsief.”

De patiënten die Laureys behandelt, zien er wat bizar uit, zegt hij. “Ze hebben open en bewegende ogen, waardoor het is alsof ze wakker zijn. Toch zijn ze onbewust. Dat is voor de familie moeilijk om te aanvaarden.” Ook Laureys heeft er soms nog moeite mee en betrapt zichzelf erop dat hij zijn patiënten infantiliseert. “Dan ga ik harder praten en kom ik dichterbij. Er zijn families die me daar achteraf een mailtje over sturen. Terecht.”

● Laureys: ‘Wij hebben aangetoond dat dit geen hopeloze patiënten zijn.’ © YANN BERTRAND

Dat de naam van Laureys dezer dagen overal opduikt, komt door prins Friso. Na zijn ski-ongeval in Oostenrijk raakte de zoon van de Nederlandse koningin Beatrix in een coma. Om zijn kansen op herstel in te schatten, wordt gepraat over een onderzoek in Luik, door de Coma Science Group van Steven Laureys. Niet toevallig: met zijn team staat Laureys aan de wereldtop van de behandeling van comapatiënten.

“Van over heel Europa komen patiënten naar hier voor een correcte diagnose”, zegt Laureys, zonder een zweem van eigendunk. “Ze verblijven een week op onze afdeling. Dat geeft ons voldoende tijd voor MRI- en PET-scans, een EEG en stimulaties. Ons team bestaat uit 35 personen en telt zowel dokters als ingenieurs en wiskundigen. Zij ontwerpen hard- en software waarmee wij hersenactiviteit kunnen meten. Per week kunnen we zo drie patiënten onderzoeken.”

Nadien ontmoeten de alfa- en betawetenschappers elkaar en stellen ze hun verslag op. Dat presenteren ze aan de familie van de patiënt. “Dat is altijd erg emotioneel.

Ook omdat wij de levenseindevraag niet uit de weg gaan. Vaak merk je dat daar in veel gezinnen nooit over is gepraat.”

Laureys wil wel praten, en veel. Uit noodzaak, zegt hij. “De maatschappij en de medische wereld hebben geen aandacht voor niet-responsieve patiënten. Ze belanden soms op afdelingen waar ze niet thuis horen en zien amper een neuroloog. Het record in België is een man die 34 jaar ‘in coma’ heeft gelegen. In Nederland zijn dan weer praktijken bekend van comapatiënten die men geen voeding meer geeft en hen zo laat sterven.”

Tegenwerking

Elk jaar komen er in ons land 150 niet- of minimaal responsieve patiënten bij. “In Europa gaat het over honderdduizenden patiënten waar te weinig over wordt gesproken. Vaak moeten hun families vechten voor de terugbetaling van de behandeling. Dat zijn wantoestanden die eruit moeten.” België heeft lang een pio-

niersrol gespeeld in de opvang van niet-responsieve patiënten. Sinds 2004 is het zorgnetwerk zo aangepast dat 16 gespecialiseerde centra en 30 rust- en verzorgingshuizen bedden vrijhouden. “Die regeling is door Frankrijk overgenomen”, aldus Laureys, die aanstipt dat we de rol dreigen te lossen. “Sinds de opvangbevoegdheid voor niet-responsieve patiënten is geregionaliseerd, boeren we achteruit.”

Laureys daarentegen boekt steeds meer vooruitgang. Het Luikse model wordt overal in Europa gekopieerd, er zijn samenwerkingsverbanden met universiteiten in Parijs, Milaan, Nijmegen en sinds een aantal jaar ook China. Het onderzoek van de Coma Science Group wordt gefinancierd met Amerikaans geld, in Europa evenaart alleen Cambridge het niveau van Luik.

“Tot de jaren negentig hadden we het over comapatiënten. Wij hebben aangetoond dat het niet om een hopeloze groep patiënten gaat. Vegetatieve patiënten zijn soms bewuster dan we denken.” Na 10 jaar

is die stelling in sommige medische middens nog altijd niet aanvaard.

Laureys: “Het heeft 5 jaar geduurd voor ons onderzoek werd gepubliceerd. Ik ervaar veel tegenstand, omdat ik het er met mijn bevindingen niet gemakkelijker op maak. Wat moet je met bewuste patiënten doen die nooit zullen herstellen?”

Het is een vraag die hij zelf niet wil beantwoorden. “Ik wil niet voor God spelen. Het is mijn taak om te onderzoeken hoe het is om minimaal responsief te zijn. Ons onderzoek bij locked-in patiënten in Frankrijk heeft uitgewezen dat slechts een minderheid dood wil.”

Het onderzoek van Laureys lijkt gefundenes Fressen voor zij die beweren dat België een te losse euthanasiewetgeving heeft. Laureys: “Ja, mijn onderzoek wordt misbruikt door zij die er een dogma van maken om de behandeling van chronische patiënten niet te staken. Maar het andere kamp, zij die voor het recht op sterven zijn, voert mijn bevindingen eveneens aan om hun gelijk te bewijzen.”

Luxemerken verdwijnen uit bedrijfswagenpark

ANN DE BOECK
BRUSSEL

Door de nieuwe bedrijfswagen-taks is de vraag naar luxewagens met 30 procent gedaald. ‘Vooral Duitse premiumwagens zijn het slachtoffer’, zegt Michel Van den Broeck van LeasePlan.

Kleinere en goedkopere bedrijfswagens. Dat is volgens LeasePlan, het grootste leasingbedrijf van België, het gevolg van de nieuwe belasting op bedrijfswagens. Volgens de leasingmaatschappij zal de vraag naar directiewagens, het duurste segment van leasingwagens, op termijn zelfs helemaal stilvallen.

“De oorzaak is hun hoge cataloguswaarde, want die weegt zwaar door in de berekening van de nieuwe belasting”, zegt Michel Van den Broeck, managing director van LeasePlan. Zo betaalt de bestuurder van een Mercedes E-Break voortaan 265

euro meer per maand. Wie het geluk heeft om met een BMW 5-reeks Touring naar het werk te rijden, mag 241 euro meer betalen dan voorheen.

Gevolg is dus een stevige *downsizing* van het Belgische bedrijfswagenpark, nog steeds goed voor anderhalf miljoen wagens. LeasePlan ziet nu al een daling van 30 procent van de vraag naar Duitse premiumwagens à la BMW en Audi. “Concreet wordt een Mercedes S-klasse een Mercedes E-klasse, de BMW 7 wordt een BMW 5 en de Audi A8 wordt een Audi A6”, zegt Van den Broeck in het VRT-journaal. Ook Premier Di Rupo ruilt zijn Audi A8 in voor een kleiner model, de A6.

Bovendien is ook de vraag naar goedkopere leasingwagens met 10 procent gedaald, zegt LeasePlan. Vier op de vijf werknemers zal immers dieper in de zakken moeten tasten voor hun bedrijfswagen. Gemiddeld stijgt het ‘voordeel van alle aard’ (VAA), of het belastbaar voordeel, van een leasewagen met 44 procent.

En ook uit de particuliere autoverkoop zit in het slop, want die doet het opvallend

minder dan vorig jaar. “Eind januari lag de verkoop al 16 procent lager dan vorig jaar, eind februari wordt dat 20 procent”, voorspelt Joost Kaesemans, woordvoerder van van sectorfederatie Febiac.

Logisch

Een logische daling, zo meent Febiac. “Op het einde van 2011 was er een enorme rush op personenwagens door het wegvallen van de ecopremie voor groenere wagens. Heel wat Belgen hebben toen nog snel een wagen gekocht om van de premie te genieten.

Daarnaast gaat op 1 maart de nieuwe Vlaamse inschrijvingstaks (BIV) van kracht. Voor heel wat wagens is die voordeliger dan de huidige belasting. Veel Vlamingen hebben dit jaar dus al een wagen gekocht, maar wachten tot 1 maart om die in te schrijven”, zegt Kaesemans.

Volgens Febiac gaat de automarkt een matig jaar tegemoet, ondermeer door het economische klimaat. “Vorig jaar spraken we van een topjaar, maar in 2012 wordt het heel wat minder”, weet Kaesemans.

POPULAIRE LEASEWAGENS

Stijging van belastbaar voordeel per maand:

MERCEDES - E BREAK	264,72 €
MERCEDES - E	224,82 €
BMW - 5 TOURING	240,93 €
BMW - 5	205,23 €
AUDI - A6 AVANT	201,40 €
AUDI - A6	177,11 €
VOLVO - V70	143,38 €
MERCEDES - C BREAK	136,27 €
MERCEDES - C	123,56 €
FORD - GALAXY	142,03 €
VOLKSWAGEN - SHARAN	132,79 €
PEUGEOT - 5008	54,34 €
VOLKSWAGEN - TOURAN	54,00 €
FORD - S-MAX	109,13 €

Nog 3 procent praktiserende katholieken

BRUSSEL — In België zijn er nog slechts 3 procent praktiserende katholieken, twee keer minder dan tien jaar geleden. Dat meldt de RTBF op basis van een opiniepeiling bij 1.500 Belgen. In dertig jaar tijd is het aantal Belgen dat verklaart katholiek te zijn, gedaald met 22 procent. In 1982 verklaarde 72 procent van de Belgen katholiek te zijn; in 2012 nog 50 procent.

Het aantal atheïsten verdubbelde tijdens dezelfde periode: in 1982 verklaarde 24 procent atheïst te zijn; in 2012 is dat 42 procent. Het aantal mensen dat verklaart geen enkele band te hebben met de katholieke Kerk, ligt nog hoger: 70 procent van de jongeren geboren na 1984.

“Wanneer men de resultaten van de opiniepeiling bekijkt, heeft men de indruk dat de band met de kerk verdwijnt in de mate dat er meer en meer kinderen zijn die zonder elke band met de kerk opgevoed zijn”, zegt Liliane Voyé, godsdienstsociologe en professor-emeritus aan de UCL, aan de Franse krant *La Croix*. (BELGA)